

Sjekkliste etter skrivingen

Når du har skrevet ferdig teksten din, kan du **bruke denne sjekklista** som en del av korrektursjekken og rette opp feil.

(Les **veiledningen** på neste side hvis du er i tvil!)

- Sjekk **ordstillingen** i både **helsetninger** og **leddsetninger**.
- Sjekk at **verbene** har riktig form.
- Sjekk at **substantivene** har riktig form.
- Sjekk at **adjektivene** har riktig form.
- Sjekk at **eiendomsordene** har riktig form.
- Sjekk **vokabularet** (har du valgt riktig ord?)
- Sjekk **rettskrivingen**.

Veiledning til sjekklista

Sjekk ordstillingen

I HELSETNINGER:

I vanlige setninger skal **verbalet** være på **2. plass**. På første plass har vi vanligvis et **subjekt** eller et **adverbial**.

1.	2.	resten av setningen
Alle nordmenn	spiser	faco på fredager.
På fredager	spiser	alle nordmenn faco.

Sjekk at du ikke har **verbalet** på **3. plass**. Noen skriver «På fredager alle nordmenn spiser faco.» Har du gjort slike feil?

Noen ganger har vi en **leddsetning** først i setningen. Da begynner det å bli komplisert, men **verbalet** skal likevel være på 2. plass:

Når de blir sultne på fredagskvelden,	spiser	alle nordmenn faco.
---------------------------------------	--------	---------------------

I LEDDSETNINGER:

I **leddsetninger** gjelder ikke regelen om at **verbalet** skal være på 2. plass. I stedet må du passe på at **setningsadverbialene** kommer **før verbalet**.

Vi har fast ordstilling i leddsetninger:
sSAV = **subjunksjonal** – **subjekt** – **(setnings)adverbial** – **verbal** – resten av setningen

HELSETNING					
(Første del av helsetningen)	LEDDSETNING (setning inni helsetningen)				
	subjunksjonal	subjekt	setningsadverbial	verbal	resten av leddsetningen
Alle nordmenn spiser faco	når	de	virkelig	blir	sultne.
Pia blir sur	hvis	hun	ikke	får	mat.
Jeg skjønner ikke	hvorfor	du	alltid	maser	så mye.
Loven sier	at	vi	aldri	må kjøre	i fylla.

Tips 1:

Når **spørreordene** (**hvem, hva, hvorfor, når, hvordan ...**) ikke innleder et spørsmål, innleder de en **leddsetning**.

Vanlig spørsmål:

Hvem snakker du alltid så mye med?
Hvorfor kommer du ikke hjem?

Setning hvor spørreordet innleder en leddsetning:

Jeg lurer på **hvem du alltid snakker så mye med**.
Jeg vil vite **hvorfor du ikke kommer hjem**.

Tips 2:

Etter **synes, tror, mener** og **håper** kommer det vanligvis **leddsetninger**.

Jeg **synes** (at) **pensjonsalderen ikke bør bli høyere**.
Hun **håper** og **tror** (at) **han alltid vil være trofast**.

Sjekk at du har riktig form på **verbene**

- Sjekk at du har **infinitiv** etter **modalverbene**:

Jeg **skal studere** til høsten.

(Pass på at du ikke har skrevet «Jeg skal studeren» eller noe sånt.)

- Og sjekk at du har valgt **riktig verbtid** når du skriver om ting som skjedde i **fortida**. Hvis noe skjedde på et bestemt tidspunkt i fortida, skal du bruke **preteritum**:

Jeg var hos legen i <u>går</u> .	(I går: avsluttet tidspunkt)
Jeg spiste frokost klokka <u>sju</u> .	(klokka sju: avsluttet tidspunkt)
Jeg hadde en hund <u>da jeg var liten</u> .	(da jeg var liten: avsluttet tidspunkt)

- Hvis tidspunktet kommer i en **tidligere setning**, skal du også bruke **preteritum**:

Jeg **spiste** frokost klokka sju. Jeg **drakk** kaffe også.

- Hvis du ikke har et slikt **tidspunkt**, kan det hende du skal bruke en annen **verbform**.

Jeg har vært hos legen i dag.	(I dag er ikke et avsluttet tidspunkt, det gjelder fortsatt)
Jeg har spist frokost.	(Setningen er uten tidspunkt)

Sjekk at du har riktig form på **substantivene**

Det er fort gjort å bruke feil form på **substantivet**, for eksempel bruke **ubestemt form** der det skal være **bestemt form**, og omvendt. Hvis dette er en feil du ofte gjør, er det lurt om du leser gjennom teksten din og sjekker **substantivene**.

Dette kan du sjekke:

- Etter **artikkel** (**en, ei, et**), og etter **mange** og **mye**, og etter **eiendomsord**, skal det være **ubestemt form**:

Ei jente	(ikke: ei jenta)
Mange venner	(ikke: mange vennene)
Min kone	(ikke: min kona)

- Og etter **pekeord** og **adjektivets bestemte artikkel** (**den, denne, det, dette, de, disse**), og før **eiendomsord**, skal det være **bestemt form**:

De jentene	(ikke: de jenter)
Den høye mannen	(ikke: den høye mann)
Kona mi	(ikke: kone mi)

Sjekk at du har riktig form på **adjektivene**

- **Adjektivet** skal bøyes i samsvar med **substantivet** eller **pronomenet** det beskriver:

En liten og søt gutt . Han er liten og søt .
Ei lita og søt jente . Hun er lita og søt .
Et lite og søtt barn . Det er lite og søtt .
To små og søte barn . De er små og søte .

Det samme gjelder når det er flere andre ord mellom **substantivet/pronomenet** og **adjektivet**. Til og med de som har et høyt nivå i norsk, gjør feil da. Derfor må du passe ekstra godt på!

En mann bør alltid kunne føle seg helt **trygg** hjemme.

(**Trygg** beskriver «**en mann**», som er **entall**, **hankjønn**)

Et menneske bør alltid kunne føle seg helt **trygt** hjemme.

(**Trygt** beskriver («**et menneske**»), som er **entall**, **intetkjønn**)

Alle barn bør alltid kunne føle seg helt **trygge** hjemme.

(**Trygge** beskriver «**alle barn**», som er **flertall**)

Den kluten jeg vasket bordet med i går, var **sur** og **gammel**.

(**Sur** og **gammel** beskriver «**den kluten**», som er **entall**, **hankjønn**)

De to damene jeg møtte i går, var **sure** og **gamle**.

(**Sure** og **gamle** beskriver «**de to damene**», som er **flertall**)

- Sjekk også at du har **adjektivet** i **bestemt form** når det står etter **pekeord** eller **adjektivets bestemte artikkel** (**den, denne, det, dette, de, disse**), **eiendomsord** eller **genitivs-s**:

Den lille og **søte gutten**

Disse små og **søte barna**

Min vakre kone (ikke: ~~min vakker kone~~)

Marias høye og **mørke ektemann**
(ikke: ~~Marias-høy-og-mørk-ektemann~~)

Sjekk at du har riktig **eiendomsord**

- Sjekk at du har bøyd **eiendomsordene** i samsvar med **substantivene** eller **pronomenene** de beskriver (akkurat som du gjorde med **adjektivene**)

Bilen er **min**. **Den** er **min**.

Huset er **mitt**. **Det** er **mitt**.

Boka er **mi**. **Den** er **mi**.

Skoene er **mine**. **De** er **mine**.

- Og sjekk at du bruker **refleksivt eiendomsord** kun der det skal brukes. Det er lett å gjøre feil.

«Jeg vasker bilen min.»
Petter vasker bilen **sin**.
(Petter eier bilen)

Tyven stjal bilen til Tom.
Tyven stjal bilen **hans**.
(Tom eier bilen)
Ikke: Tyven stjal bilen sin.

Sjekk at du har valgt **riktig ord**

• **DA/NÅR**

Sjekk at du har kontroll på **NÅR** og **DA**. Mange blander disse!

Vi bruker **DA** om noe som skjedde på et **bestemt tidspunkt** i fortida:

Da jeg var **liten**, hadde jeg en hund.

Jeg ble nervøs **da** jeg skulle åpne brevet med resultatet.

Vi bruker **NÅR** om noe som skal skje i **framtida**, og om ting som gjentar seg:

Vi skal spise **når** mamma kommer hjem. (framtid)

Hunden min blir alltid så redd **når** det tordner. (hver gang)

Vi bruker også **NÅR** om noe som gjentok seg i fortida:

Hunden min ble alltid så redd **når** det tordnet. (hver gang)

• **SYNES/TROR**

Pass på at du ikke skriver **synes** om ting du ikke kan vite noe om:

Jeg **synes** at lakris er kjempegodt. ➔ (Jeg har smakt lakris, og jeg har en mening om smaken)

Hvis du aldri har smakt lakris, kan du ikke «synes».
Du kan bare **tro**:

Jeg **tror** at lakris er kjempegodt. ➔ (Men jeg vet ikke sikkert. Jeg har aldri smakt det.)

Sjekk **rettskrivingen**

Det er noen **ord** som ofte blir skrevet feil. For eksempel:

I tillegg	(ikke tilleg)	I tillegg vil jeg ha høyere lønn!
nettopp	(ikke nettop)	Jeg har nettopp spist.
i fjor	(i fjor er tid, fjord er vann)	I fjor badet jeg i Oslofjorden, men ikke i år.
uttale	(uttalelse er noe annet)	God uttale er viktig for å bli forstått.
flytte	(flyte er noe annet)	Jeg vil flytte til Spania. Jeg vil flyte på vannet.
flytende	(flyttende er noe annet)	Jeg vil snakke flytende norsk.
hjemland	(ikke hjemmeland)	Jeg savner maten i hjemlandet mitt.
hver dag	(ikke hverdag)	Jeg trener hver dag hele uka.
hverdag	(ikke hver dag)	Onsdag er en hverdag . Søndag er en helligdag.

TIPS:

Er det noen slike ord DU ofte skriver feil, kan du lage din egen liste som du bruker når du korrektursjekker teksten din.